บทที่ 2
วิธีดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของงานวิจัย

การวิจัยนี้จัดเป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของคะแนนจรรยาวิพากษ์ของแพทย์ที่มีเพศและระดับของประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างแพทย์เพศชายและหญิง ที่มีประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพ 3 ระดับคือ ระดับที่ 1 มีประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพ 1-5 ปี ระดับที่ 2 มีประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพ 6-10 ปี และระดับที่ 3 มีประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพมากกว่า 10 ปี สาเหตุที่แบ่งแพทย์ออกเป็น 3 ช่วง เพื่อต้องการให้เห็นความแตกต่างในการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนจรรยาวิพากษ์ของแพทย์ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างชัดเจน และผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น แพทย์ที่มีใบประกอบโรคศิลป์ทั้งชายและหญิง ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยได้แก่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จำนวนทั้งสิ้น 240 คน เหตุผลในการคัดเลือกโรงพยาบาลทั้ง 6 แห่งนี้ เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ประกอบด้วยแพทย์ที่มีระดับประสบการณ์การทำงานหลายระดับ ส่วนเหตุผลที่ไม่เลือกศึกษาแพทย์ในโรงพยาบาลเอกชนเนื่องมาจาก ในโรงพยาบาลเอกชนนั้นจะต้องการแพทย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมาระยะหนึ่งแล้ว ไม่ใช่แพทย์จบใหม่ดังนั้น ในโรงพยาบาลเอกชนจึงไม่มีการกระจายหรือความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับแผนกธุรการของภาควิชาต่างๆ ในแต่ละโรงพยาบาล เพื่อจัดส่งแบบสอบถามไปตามภาควิชา โดยการระบุ เพศ และระดับประสบการณ์การทำงาน โดยมีสัดส่วนของการจัดส่งแบบสอบถามดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนของการจัดส่งข้อมูลในโรงพยาบาลต่างๆ

โรงพยาบาล	จำนวนการส่งแบบสอบถาม	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน			
		สมบูรณ์	คิดเป็นร้อยละ	ไม่สมบูรณ์	คิดเป็นร้อยละ
จุฬาลงกรณ์	300	60	20	16	5.3
รามาธิบดี	300	65	21.6	6	2
พระมงกุฎเกล้า	300	62	20.6	13	4.3
ศรีนครินทร์ขอนแก่น	300	55	18.3	13	4.3
มหาราชนครเชียงใหม่	300	60	20	13	4.3
สงขลานครินทร์	200	41	20.5	4	2
รวม	1700	343	20.1	65	3.8

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบวัด และคัดเลือกแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์ ที่ผู้ทำไม่เข้าใจแบบวัดหรือทำโดยวิธีการเดาตามที่ระบุในคู่มือของ Rest (1986) ออกซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 65 ชุด และคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ที่มีจำนวนทั้งสิ้น 343 ชุด นำมา Random sampling ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 240 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน / เพศ	1-5 ปี	6-10 ปี	> 10 ปี	รวม
ชาย	40	40	40	120
หญิง	40	40	40	120
รวม	80	80	80	240

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ จำนวนปีของประสบการณ์การทำงานภายหลังได้รับใบประกอบโรคศิลป์และสาขาแพทย์เฉพาะทาง

ส่วนที่ 2 เป็นแบบวัดระดับจรรยาวิพากษ์ที่ผู้วิจัยและ สุทธิมา ห่อบุตรได้พัฒนาร่วมกันโดยการดัดแปลงจาก สุสารี วิวัฒน์ศุภร (2544) ที่ได้รับอนุญาตให้นำแบบวัด The Defining Issues Test ของ Rest (1986) มาแปลเป็นภาษาไทยและได้เลือกเรื่องใน DIT มา 4 เรื่อง ส่วนในแบบวัดชุดนี้ได้มีการพัฒนาเพิ่มอีก 1 เรื่อง รวมมีทั้งหมด 5 เรื่อง ได้มีการปรับเรื่องสมมุติและข้อคำถามที่เป็นเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์และวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน แบบวัดจะประกอบด้วยสถานการณ์สมมุติที่เป็นปัญหาทางจริยธรรม (Moral dilemma) 5 เรื่อง โดย ในเรื่องที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขโมยยาของนายเล็กจากเภสัชกรที่ผลิตยาเพื่อช่วยชีวิตของภรรยาที่กำลังป่วยด้วยโรคมะเร็ง เรื่องที่ 2 เป็นเรื่องของนักศึกษาเข้ายึดอำนาจประท้วงเมื่อมหาวิทยาลัยยังมีโปรแกรมในการฝึกทหารเพื่อไปรบในสงคราม เรื่องที่ 3 เป็นเรื่องของแพทย์ที่รักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งซึ่งร้องขอยาที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ควรหรือไม่ที่แพทย์จะทำตามคำร้องขอของผู้ป่วย เรื่องที่ 4 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างหนังสือพิมพ์ของนักเรียนมัธยมซึ่งส่งผลในด้านลบต่อสังคมควรหรือไม่ที่จะหยุดพิมพ์หนังสือนั้น เรื่องที่ 5 เป็นเรื่องนักโทษหนีคุก ที่ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นนายเสรี และได้ทำตัวดีมาตลอด แต่นางจำปีเพื่อนบ้านเก่าของเขาจำได้ว่าเขาหนีคุกออกมา เป็นเรื่องที่ควรหรือไม่ที่นางจำปีจะรายงานเรื่องนายเสรีให้ตำรวจทราบ ในแต่ละเรื่องจะประกอบด้วยขั้นตอนในการตอบแบบวัด 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก จะประกอบด้วยข้อความซึ่งเป็นเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจต่อสถานการณ์นั้นๆ 12 ข้อความ ซึ่งข้อความแต่ละข้อจะเป็นตัวแทนของขั้นจรรยาวิพากษ์ ให้ผู้ตอบแบบวัดประเมินค่าความสำคัญของข้อความดังกล่าว ซึ่งมี 5 ระดับ คือ สำคัญที่สุด สำคัญมาก สำคัญพอควร สำคัญน้อย และ ไม่สำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้ตอบแบบวัดจัดอันดับความสำคัญของข้อความที่ได้ประเมินไว้ในตอนแรก 4 อันดับ คือสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1

สำคัญมากเป็นอันดับที่ 2

สำคัญมากเป็นอันดับที่ 3

สำคัญมากเป็นอันดับที่ 4

การตรวจความคงที่ของข้อมูล

ก่อนการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดมาตรวจความคงที่ของข้อมูลเพื่อดูว่า ในแบบวัดชุดนั้นผู้ทำมีความตั้งใจในการทำแบบวัด หรือมีความเข้าใจแบบวัดหรือไม่หรือทำแบบวัดโดยการเดา และไม่มีความตั้งใจที่เพียงพอ โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยจะดูความสอดคล้องของข้อมูลในส่วนการประเมินค่า (Rating) และการจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าแบบวัดชุดใดไม่มีความสอดคล้องกันเกินกว่า 2 เรื่องขึ้นไปถือว่าแบบวัดชุดนั้นไม่มีความคงที่ของข้อมูล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีแบบสอบถามที่ต้องคัดออกจำนวน 20 ชุด

ตัวอย่างเช่น ในเรื่องที่ 1 การขโมยยาของนายเล็กจากเภสัชกรที่ผลิตยาเพื่อช่วยชีวิตของภรรยาที่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง ถ้าผู้ตอบแบบวัดประเมินค่าความสำคัญข้อความที่ 1 2 3 4 5 **ว่ามีความสำคัญที่สุด** และประเมินค่าข้อความที่ 6 7 8 9 ว่าสำคัญมาก และประเมินค่าข้อความที่ 10 11 12 ว่าสำคัญพอควร ในข้อมูลช่วงจัดอันดับผู้ตอบแบบวัดจะต้องนำข้อความจากการประเมินค่าความสำคัญมาจัดอันดับความสำคัญ **โดยจะต้องพิจารณาในช่องที่มีความสำคัญมากที่สุดก่อน ไปยังช่องที่ไม่มีความสำคัญให้ได้เพียง 4 อันดับ จากตัวอย่าง ผู้ตอบแบบวัดจะต้องพิจารณาระหว่างข้อความที่** 1 2 3 4 5 **เท่านั้น**ว่าจะให้ข้อความใดสำคัญที่สุดอันดับที่ 1 ข้อความใดสำคัญรองลงมาเป็นอันดับที่ 2 ข้อความใดสำคัญรองลงมาเป็นอันดับที่ 3 ข้อความใดสำคัญรองลงมาเป็นอันดับที่ 4 แต่ถ้าผู้ตอบแบบวัดเลือกข้อความที่ 9 สำคัญมากเป็นอันดับที่ 1 ข้อความที่ 2 สำคัญที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ข้อความที่ 8 สำคัญมากเป็นอันดับที่ 3 และข้อความที่ 1 สำคัญที่สุดเป็นอันดับที่ 4 ถือว่าในเรื่องที่ 1 นี้ข้อมูลในส่วนการประเมินค่าและการจัดอันดับไม่มีความสอดคล้องกัน

2. ตรวจดูข้อมูลในส่วนการประเมินค่าความสำคัญ ถ้าในเรื่องหนึ่งๆ กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าความสำคัญเหมือนกันเกิน 9 ข้อ เกิน 2 เรื่อง ถือว่าแบบวัดนั้นไม่มีความคงที่ของข้อมูลต้องคัดออกซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีแบบสอบถามที่ต้องคัดออกจำนวน 33 ชุด

3. ในการตรวจคะแนน หากคะแนนในขั้น M ซึ่งเป็นขั้นลวงได้เกิน 8 คะแนนจะต้องคัดแบบวัดชุดนั้นออก ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีแบบสอบถามที่ต้องคัดออกจำนวน 12 ชุด

การตรวจและการให้คะแนน

นำแบบวัดที่ตรวจความคงที่ของข้อมูลแล้วมาตรวจให้คะแนนตามที่ Rest (1986) ได้เสนอไว้ตามคู่มือของการใช้แบบวัด DIT เพื่อวิเคราะห์ระดับขั้นจรรยาวิพากษ์ของกลุ่มตัวอย่าง การตรวจให้คะแนนของแบบวัด DIT สามารถทำได้ 2 วิธีคือ

1. การตรวจด้วยมือ (Hand Scoring)
2. การตรวจด้วยเครื่อง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Machine Scoring)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจให้คะแนนด้วยมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมตาราง การให้คะแนนของแบบวัดแต่ละชุดดังตารางข้างล่าง

ขั้นที่ / เรื่อง	2	3	4	5A	5B	6	A	M	P
เรื่องที่ 1									
เรื่องที่ 2									
เรื่องที่ 3									
เรื่องที่ 4									
เรื่องที่ 5									
รวม									

2. นำข้อมูลในส่วนที่จัดลำดับความสำคัญ (Ranking) มาระบุขั้นพัฒนาการของจรรยาวิพากษ์ตามคู่มือของ Rest (1986) เพื่อตรวจสอบว่าข้อความที่ผู้ทำแบบวัดเลือกมานั้นจัดอยู่ในจรรยาวิพากษ์ขั้นใดบ้าง

3. จากนั้นให้คะแนนตัวเลือกที่ผู้ทำแบบวัดได้จัดลำดับข้อความโดยพิจารณาจากตารางของ Rest (1986) และให้คะแนนตามลำดับดังนี้

ให้คะแนน 4 สำหรับตัวเลือกที่จัดลำดับความสำคัญ เป็นอันดับที่ 1

ให้คะแนน 3 สำหรับตัวเลือกที่จัดลำดับความสำคัญ เป็นอันดับที่ 2

ให้คะแนน 2 สำหรับตัวเลือกที่จัดลำดับความสำคัญ เป็นอันดับที่ 3

ให้คะแนน 1 สำหรับตัวเลือกที่จัดลำดับความสำคัญ เป็นอันดับที่ 4

ตัวอย่างเช่น ในเรื่องที่ 1 หากผู้ทำแบบวัดเลือกข้อความที่ 3 มาจัดอันดับความสำคัญเป็นอันดับ ที่ 1 จะตรวจให้คะแนนดังนี้คือ

ข้อ 3 ที่ผู้ทำแบบวัดเลือกจากตารางของ Rest (1986) จัดว่าอยู่ในจรรยาวิพากษ์ขั้นที่ 2 แต่ผู้ตอบแบบวัดจะได้คะแนน 4 คะแนนเพราะเลือกให้มีความสำคัญอันดับที่ 1

4. ใช้วิธีการให้คะแนนดังกล่าวนี้จนครบทั้ง 5 เรื่อง ข้อสังเกตในแต่ละเรื่องอาจมีคะแนน 4 3 2 1 ซ้ำกันได้ในขั้นจรรยาวิพากษ์ขั้นใดขั้นหนึ่ง เนื่องจากแต่ละขั้นจรรยาวิพากษ์นั้นจะมีข้อความที่เป็นตัวแทนอยู่หลายข้อความใน 1 เรื่อง

5. รวมคะแนนทั้งหมดในแต่ละขั้นจรรยาวิพากษ์ แล้วนำคะแนนในขั้น 5A ขั้น 5B และขั้น 6 มารวมกันเป็นคะแนนขั้น P ซึ่งเป็นดัชนีบอกพัฒนาการของจรรยาวิพากษ์โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ส่วนคะแนนจรรยาวิพากษ์ขั้นอื่นๆ นำไปคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน

ในการตอบแบบวัดจรรยาวิพากษ์ให้ได้คะแนนรวมขั้น P สูงนั้นผู้ทำแบบวัดจะต้องเลือกข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น 5A ขั้น 5B และ ขั้น 6 เท่านั้นมาจัดอันดับ (Ranking) 4 อันดับ ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องที่ 3 เรื่องทางเลือกของหมอจะมีข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น 5A ขั้น 5B และขั้น 6 อยู่หลายข้อความ เช่น

ข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น 5A คือข้อความที่ 5 รัฐมีสิทธิ์ที่จะบังคับให้คนมีชีวิตอยู่ต่อไป แม้เขาไม่ต้องการมีชีวิตอยู่ไหม และข้อความที่ 12 สังคมควรยอมรับให้มีการฆ่าตัวตายหรือการฆ่าที่ทำด้วยเมตตาและพร้อมกันนั้นก็คุ้มครองชีวิตของคนที่ต้องการมีชีวิตอยู่

ข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น 5B คือข้อความที่ 10 ค่านิยมอะไรที่หมอยึดถือเป็นหลักในการกระทำของเขา

ข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น 6 คือข้อความที่ 8 การช่วยเหลือให้บุคคลจบชีวิตลง เป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการร่วมมือระหว่างคนไข้กับหมอใช่ไหม

นอกจากนี้การเลือกข้อความที่เป็นตัวแทนขั้น A และขั้น M มาจัดอันดับ (Ranking) จะทำให้คะแนนรวมขั้น P ต่ำได้ ยกตัวอย่างในเรื่องที่ 3

ข้อความที่เป็นตัวแทนของขั้น A คือข้อความที่ 3 บุคคลจะดีขึ้นกว่านี้หรือไม่หากสังคมไม่มากำหนดชีวิตและความตายของเขา

ข้อความที่เป็นตัวแทนของขั้น M คือข้อความที่ 6 อะไรคือคุณค่าของความตายก่อนหน้าที่สังคมจะมีแนวคิดต่อการมีชีวิตอยู่

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นแบบวัดที่ได้รับการตรวจสอบรูปแบบและความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิของคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและรูปแบบ จากความเห็นตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในแบบครอนบาค อัลฟา (Cronbach' Alpha) ในช่วงสร้างเครื่องมือด้วยการนำแบบวัดไปใช้กับแพทย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทดสอบจริง จำนวน 30 คน พบว่า เมื่อนำข้อมูลในส่วนประเมินค่าความสำคัญ (Rating Data) ที่ได้มาหาความสอดคล้องภายในรวมทั้ง 5 เรื่องได้ค่าครอนบาค อัลฟา เท่ากับ .87 และเมื่อนำคะแนนในขั้น P ของแต่ละเรื่อง รวมทั้งหมด 5 เรื่องมาหาค่าครอนบาค อัลฟา ได้ค่าเท่ากับ .75 (ภาคผนวก ค)

ในช่วงเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน เมื่อนำข้อมูลในส่วนประเมินค่าความสำคัญ (Rating Data) ที่ได้มาหาความสอดคล้องภายในรวมทั้ง 5 เรื่องได้ค่าครอนบาค อัลฟา เท่ากับ .88 และเมื่อนำคะแนนในขั้น P ของแต่ละเรื่อง รวมทั้งหมด 5 เรื่องมาหาค่าครอนบาค อัลฟา ได้ค่าเท่ากับ .59 (ภาคผนวก ค)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อขออนุมัติหนังสือจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสืออนุมัติจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปขออนุญาตผู้อำนวยการโรงพยาบาลต่างๆ เพื่อขอเก็บข้อมูลในโรงพยาบาล
3. ติดต่อประสานงานกับแผนกธุรการของภาควิชา เพื่อจัดส่งแบบสอบถามไปตามภาควิชาต่างในแต่ละโรงพยาบาล โดยการระบุ เพศ และระดับประสบการณ์การทำงาน
4. นำแบบวัดที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบวัด และคัดเลือกแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์ออก
5. นำแบบวัดที่ตรวจสอบความสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามวิธีการให้คะแนนของ Rest (1986)
6. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจรรยาวิพากษ์ขั้น P ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two Ways Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' โดยมีระดับประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพแพทย์ และ เพศ เป็นตัวแปรอิสระ และมีดัชนีชี้วัดระดับจรรยาวิพากษ์ขั้น P เป็นตัวแปรตาม ซึ่งในการวิเคราะห์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS